

Strafbaar voorhanden en aanwezig hebben van drugs en wapens

7 ■ 2020

Colofon

- **Missie** JurisDidact streeft ernaar kennis en inzicht bij juristen te verhogen en de ontwikkeling van het professioneel handelen te bevorderen door middel van onafhankelijke, individuele nascholing.
- **PO-punten** 3
- **Geldigheid** U kunt de eindtoets maken zolang deze in uw online persoonlijk dossier staat vermeld.

- **Redactie** Mr. Pieter Dorhout, hoofdredacteur
Mr. dr. Chana Grijzen
Prof. mr. dr. Charlotte Phillips
Prof. mr. dr. Lies Punselie
- **Docenten** Mr. Idriss van Straalen en mr. Pieter Dorhout
- **Uitgever** Igno Ketelaars
- **Vormgeving** Roelof Koster Design, Mildam
- **Foto omslag** Splinter Photography, Job Jonathan Schlingemann

© 2020 JurisDidact, Gorssel

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enig andere manier, zonder voorafgaande toestemming van de uitgever.

- **Bestellingen** De basisprijs van een programma is € 189,50 (excl. btw). Bij gelijktijdige bestelling vanaf 4 programma's geldt korting. Zie hiervoor de website van JurisDidact. JurisDidact legt de gegevens van bestellers vast voor verwerking van de bestelling. De gegevens kunnen door ons worden gebruikt om u te informeren over relevante producten en diensten, tenzij u te kennen hebt gegeven hiertegen bezwaar te hebben.
- **Certificaten** Certificaten worden alleen toegekend aan kopers van losse programma's.
- **Administratie** Bij wijziging van de tenaamstelling en/of het adres verzoeken wij u deze gegevens door te geven aan de klantenservice van JurisDidact: Parallelweg 25, 7213 VT Gorssel.
- **Algemene voorwaarden** Levering en diensten geschieden volgens de Algemene voorwaarden van MOCuitgevers BV, gedeponeed bij de Kamer van Koophandel onder nummer 6469182. Een exemplaar van deze voorwaarden zal op verzoek worden toegezonden. De voorwaarden zijn te raadplegen via www.mocuitgevers.nl.

Inhoud

Inleiding – 5

Pre-toets – 7

Blok A

Algemene begrippen

- A1** Voorhanden en aanwezig hebben – 10
- A2** Misdrijven en overtredingen – 14
- A3** Buitenwettelijke strafuitsluitingsgronden – 16

Blok B

Strafbaar voorhanden hebben

- B1** Voorhanden hebben in de Nederlandse wetgeving en jurisprudentie – 19
- B2** Wat zijn wapens? – 20
- B3** Bewuste schuld en het voorhanden hebben van een wapen – 25

Blok C

Strafbaar aanwezig hebben

- C1** De indeling van drugs – 27
- C2** Strafbepalingen – 27
- C3** Verweren – 30
- C4** Voorwaardelijk opzet in de praktijk – 32

Afkortingenlijst – **36**

Antwoorden pre-toets en casuïstiek – **37**

Literatuur – **41**

Noten – **41**

Toetsvragen – **42**

In de praktijk blijkt dat de kennis van het begrip voorhanden hebben van wapens en/of munitie, strafbaar gesteld in de Wet wapens en munitie (Wwm) en van het in art. 10a Opiumwet (Ow) strafbaar gestelde voorhanden hebben van ‘voorwerpen, vervoermiddelen, stoffen, gelden of andere betaalmiddelen’ waarvan men weet of ernstige reden heeft te vermoeden dat zij zijn bestemd tot het plegen van een doleus Opiumwetdelict, vaak tekortschiet. Hetzelfde geldt voor de kennis van het begrip aanwezig hebben van verdovende middelen, strafbaar gesteld in de Ow. Wij behandelen in deze cursus de belangrijke verschillen tussen de beide begrippen ‘voorhanden hebben’ en ‘aanwezig hebben’ en de rechtsgevolgen daarvan. Met kennis van het verschil tussen beide begrippen kunt u een zaak op juiste wijze analyseren en op belangrijke onderdelen adequaat verweer voeren. Ten aanzien van deze delicten, die betrekkelijk vaak voorkomen, helpt kennis en inzicht de advocaat om de cliënt zo goed mogelijk te verdedigen. Bij een tenlastelegging ter zake van het voorhanden hebben van wapens en munitie of van de zaken genoemd in art. 10a Ow, dient de advocaat ervan doordrongen te zijn dat voor strafbaarheid bewustzijn hiervan is vereist. Als het (objectief) aanwezig hebben van verdovende middelen (mede) ten laste is gelegd, dient de advocaat te onderzoeken of er wellicht een schuld-uitsluitingsgrond zou kunnen zijn en zich te prepareren op het aannemelijk maken daarvan.

Deze cursus is opgebouwd uit de navolgende blokken:

Blok A
Blok B
Blok C

Algemene begrippen
Strafbaar voorhanden hebben
Strafbaar aanwezig hebben

Blok A betreft de algemene begrippen die gemeenschappelijk zijn in beide wetten. Tevens worden algemene begrippen behandeld zoals het onderscheid tussen strafbaar voorhanden en aanwezig hebben.

Blok B betreft de Wet wapens en munitie. Dit blok behandelt een aantal verweren, die gevoerd kunnen worden tegen een ten laste gelegd voorhanden hebben.

Blok C behandelt de Opiumwet. Het bespreekt verweren die gevoerd kunnen worden tegen een ten laste gelegd aanwezig hebben. In algemene zin wordt in deze cursus vanuit de praktijk behandeld welk verweer effectief is in welke situatie.

■ Doelstellingen

Na afloop van deze juridische nascholing:

- hebt u inzicht in de wetgeving en jurisprudentie inzake het begrip voorhanden hebben van wapens en/of munitie als bedoeld in de Wwm en van de begrippen doleus of culpoos voorhanden hebben van voorwerpen, vervoermiddelen, stoffen, gelden of andere betaalmiddelen bestemd tot het plegen van een doleus Opiumwetdelict;
- hebt u inzicht in het begrip al dan niet opzettelijk aanwezig hebben van verdovende middelen in de zin van de Ow;
- bent u op de hoogte van de meest actuele stand van zaken inzake de interpretatie van de beide bovengenoemde begrippen door het Openbaar Ministerie (OM) en de strafrechter;
- bent u in staat om verweer te voeren op een tenlastelegging van het voorhanden hebben van wapens en munitie en van de zaken genoemd in art. 10a Ow en van het (al dan niet opzettelijk) aanwezig hebben van verdovende middelen.

■ Opmerking

Deze nascholing bestaat uit drie blokken: blokken A, B en C. U zult voor elk van de blokken een uur nodig hebben. Mogelijk beklijft de stof beter als u het programma in gedeelten doorwerkt.

■ Criteria toets

U slaagt voor de eindtoets als u minimaal 6 van de 10 vragen juist hebt beantwoord. U kunt tweemaal herkansen.

■ Over de docenten

Mr. drs. F.W.J. den Ottolander PhD[†] doceerde strafrecht en strafprocesrecht aan de Vrije Universiteit in Amsterdam, was docent aan verschillende hbo-instellingen en was hoofd van een afdeling van een van de departementen in Den Haag. Vervolgens was hij 35 jaar rechter, laatstelijk vicepresident van het Gerechtshof te Amsterdam. Hij was auteur van een groot aantal cursussen en publicaties en was redacteur van JurisDidact.

Mr. I.A. van Straalen is sinds 1998 strafrechtadvocaat en heeft met compagnons een in het strafrecht gespecialiseerd kantoor in Den Haag. Hij is lid van de NVSA en van de VCAS. In 2019 is hij benoemd tot raadsheer-plaatsvervanger in het Hof in Amsterdam. Hij is voorts docent en redacteur van een aantal strafrechtelijke cursussen en opleidingen.

Mr. P. Dorhout heeft sinds 1995 als stafjurist bij de familiesectoren van verschillende gerechten en bij de Raad voor de Rechtspraak gewerkt en is sinds 2008 advocaat. Hij heeft zijn eigen kantoor in Egmond aan den Hoef. Hij heeft vele familierechtelijke wetenschappelijke artikelen geschreven, cursussen en gastcolleges gegeven en is hoofdredacteur van JurisDidact.

Om voor uzelf te bepalen wat uw kennisniveau is van dit onderwerp, kunt u vrijblijvend de pre-toets maken. De resultaten van de pre-toets tellen niet mee voor uw eindscore.

- 1 De overtreding van het verbod om een vuurwapen voorhanden te hebben is:
  - I een objectief delict.
  - II een subjectief delict.
  - A Beide stellingen zijn juist.
  - B Stelling I is juist, stelling II is onjuist.
  - C Stelling I is onjuist, stelling II is juist.
  - D Beide stellingen zijn onjuist.

- 2 Als ten laste is gelegd het opzettelijk aanwezig hebben van een hoeveelheid cocaïne (zonder dat expliciet subsidiair niet-opzettelijk aanwezig hebben is ten laste gelegd), is het niet-opzettelijk aanwezig hebben van een hoeveelheid cocaïne toch aan het oordeel van de rechter onderworpen?
  - I Nee, het niet-opzettelijk aanwezig hebben van een hoeveelheid cocaïne had dan ten laste moeten worden gelegd.
  - II Ja, hoewel het niet-opzettelijk aanwezig hebben van een hoeveelheid cocaïne niet expliciet ten laste is gelegd, kan de rechter daar toch over oordelen.
  - A Beide stellingen zijn juist.
  - B Stelling I is juist, stelling II is onjuist.
  - C Stelling I is onjuist, stelling II is juist.
  - D Beide stellingen zijn onjuist.

- 3 Het voorhanden hebben van een geluidsdemper voor een pistool is strafbaar op grond van de Wet wapens en munitie.
  - A Een geluidsdemper is ook een wapen.
  - B Het voorhanden hebben van een geluidsdemper is alleen strafbaar als het bijbehorende pistool ook voorhanden is.
  - C Het voorhanden hebben van een onderdeel van een pistool is strafbaar.
  - D Met een geluidsdemper kun je niet schieten, dus is het voorhanden hebben daarvan niet strafbaar.

- 4 Op het (niet opzettelijk) aanwezig hebben van een hoeveelheid heroïne is in de Opiumwet een half jaar gevangenisstraf gesteld.
- A Niet als een schulduitsluitingsgrond bewezen kan worden.
  - B Nee, maar wel maximaal zes maanden hechtenis.
  - C Nee, uitsluitend een geldboete.
  - D De Opiumwet stelt geen gevangenisstraf op het (niet-opzettelijk) aanwezig hebben van een hoeveelheid heroïne.
- 5 In welk arrest werd voor het eerst de leer van de afwezigheid van alle schuld erkend?
- A Huizense veearts-arrest.
  - B Melk en Water-arrest.
  - C Porsche-arrest.
  - D Hoornse taart-arrest.
- 6 De onderstaande stellingen betreffen het leerstuk van het ontbreken van materiële wederrechtelijkheid. Welk antwoord is juist?
- I Het ontbreken van de materiële wederrechtelijkheid is een schuld-uitsluitingsgrond.
  - II De vraag naar het ontbreken van materiële wederrechtelijkheid gaat vooraf aan de vraag of er een schulduitsluitingsgrond aanwezig is.
- A Beide stellingen zijn juist.
  - B Stelling I is juist, stelling II is onjuist.
  - C Stelling I is onjuist, stelling II is juist.
  - D Beide stellingen zijn onjuist.
- 7 LSD is een:
- I stimulerend middel
  - II upper
- A Beide stellingen zijn juist.
  - B Stelling I is juist, stelling II is onjuist.
  - C Stelling I is onjuist, stelling II is juist.
  - D Beide stellingen zijn onjuist.

- 8 Artsen mogen opiaten voorschrijven aan hun patiënten.
- I Het voorschrijven op recept van opiaten in het belang van de volksgezondheid aangewezen bij algemene maatregel van bestuur door een arts is niet strafbaar op grond van een rechtstreekse bepaling in de Opiumwet.
  - II Het voorschrijven op recept van opiaten in het belang van de volksgezondheid aangewezen bij algemene maatregel van bestuur door een arts is niet strafbaar op grond van een rechtvaardigingsgrond.
- A Beide stellingen zijn juist.
  - B Stelling I is juist, stelling II is onjuist.
  - C Stelling I is onjuist, stelling II is juist.
  - D Beide stellingen zijn onjuist.
- 9 Als een verdachte geen schuld treft aan het niet-opzettelijk aanwezig hebben van cocaïne:
- I dient hij te worden vrijgesproken.
  - II volgt ontslag van rechtsvervolging.
- A Beide stellingen zijn juist.
  - B Stelling I is juist, stelling II is onjuist.
  - C Stelling I is onjuist, stelling II is juist.
  - D Beide stellingen zijn onjuist.
- 10 In strijd met de Wet wapens en munitie kan zijn:
- I het voorhanden hebben van een honkbalknuppel in een auto.
  - II het voorhanden hebben van een scheermes in een toilettas.
- A Beide stellingen zijn juist.
  - B Stelling I is juist, stelling II is onjuist.
  - C Stelling I is onjuist, stelling II is juist.
  - D Beide stellingen zijn onjuist.

CASUS 1

Gevonden pistool

Jan van Egmond schiet met een door hem gevonden pistool, een Walther 9 mm, geladen met scherpe munitie, in een opwelling opzettelijk zijn buurvrouw Fatima Öztürk dood.

- a Van welke strafbare feiten is hier sprake?

- b Waar worden deze feiten strafbaar gesteld?

De doelstelling van de speciale wetten tegen wapens en drugs is het beteugelen en controleren van deze voor de veiligheid en gezondheid van burgers gevaarlijke zaken. De abstracte doelstelling van deze bijzondere wetten is derhalve het beschermen van de veiligheid en gezondheid van burgers en in ruimere zin het dienen van het algemeen belang en ten slotte van het algemeen welzijn. In de jurisprudentie wordt het gevaarzettende karakter van het voorhanden hebben van wapens beklemtoond. Het behoeft geen betoog dat het voorhanden hebben van vuurwapens in het algemeen buitengewoon gevaarzettend is, terwijl in het geval van het gebruik daarvan het leven van anderen – buitenstaanders daaronder begrepen – in ernstig gevaar wordt gebracht.

Daarbij valt aan te tekenen dat het voorhanden hebben van bijvoorbeeld een ploertendoder in huis door een burger ter verdediging tegen indringers minder strafwaardig is dan het dragen van hetzelfde wapen op straat door een persoon die recidivist op het gebied van mishandeling is. De wetgever heeft wel toegestaan dat voor beoefenaars van de schietsport binnen stringente voorwaarden het voorhanden hebben van wapens en munitie goorloofd is.

De doelstelling van de Opiumwet is zo veel mogelijk te voorkomen dat zonder medisch voorschrift verdovende middelen worden gebruikt. In de geneeskunde wordt ter bestrijding van pijn, als het nodig wordt geacht, een opiaat, morfine, toegediend. Het aanwezig hebben van deze stoffen, bijvoorbeeld in de ziekenhuisapotheek, is toegestaan. In art. 4 Ow wordt het voorschrijven van opiaten en andere verdovende middelen verboden, tenzij het middel daartoe, in het belang van de volksgezondheid, is aangewezen bij algemene maatregel van bestuur. De overheid wil het – zonder medische noodzaak – gebruikmaken van de als verboden aangewezen verdovende middelen zo veel mogelijk tegengaan. Daarmee wil de wetgever de volksgezondheid dienen en voorts burgers beschermen tegen de criminaliteit, die veelal wordt begaan door verslaafden om zich geld te verschaffen voor het kopen van verdovende middelen. De abstracte doelstelling is derhalve het beschermen van de volksgezondheid.

Drugs zijn in drie categorieën in te delen: verdovende middelen, stimulerende middelen en hallucinogene middelen. Van alle verboden middelen geldt dat ze geacht worden veelal psychisch schadelijk en verslavend te werken. Een aantal ervan wordt geacht ook lichamelijk schadelijk en verslavend te werken.

Een aantal drugs valt onder de categorie psychodysleptica (psychedelische drugs of hallucinogene middelen) zoals: marihuana, hasjiesj en LSD. Andere drugs zijn alle in meer of mindere mate psychodysleptisch. Een psychodyslepticum is een stof die het bewustzijn verandert en/of verruimt, zoals marihuana en hasjiesj die zijn vermeld op de bij de Ow behorende lijst II (softdrugs) en MDMA en LSD die zijn vermeld op lijst I (harddrugs).

Sommige drugs worden ook wel stimulerende middelen of ‘uppers’ genoemd. Tot de krachtens de Ow verboden middelen van deze groep behoren cocaïne en amfetamine, MDMA (hoofdbestanddeel van XTC), harddrugs vermeld op lijst I. Andere harddrugs zijn verdovende middelen, ook wel aangeduid als ‘downers’. Dit zijn onder meer de opiaten, zoals morfine, opium en het opiumderivaat heroïne, ook vermeld op lijst I.

■ **Subjectief bestanddeel bij voorhanden hebben**

In art. 10a, eerste lid, onder 3, Ow (voorbereidingshandelingen) is het voorhanden hebben van een aantal zaken strafbaar gesteld waarvan men ‘weet’ (doleus), of ‘ernstige reden heeft te vermoeden’ (culpoos), dat zij bestemd zijn tot het begaan van een Opiumwetdelict. Voor een veroordeling ter zake is dus bewijs vereist voor zowel het voorhanden hebben als voor de kennelijke bestemming van de zaken.

Het begrip strafbaar voorhanden hebben in de Wet wapens en munitie, de Wwm, dateert uit 1890. In het parlement werd aan de regering verzocht ten aanzien van het strafbaar stellen van het

onbevoegd dragen van wapens op de openbare weg of op enige voor het publiek toegankelijke plaats, een ruimere term te kiezen dan dragen. Het begrip voorhanden hebben werd geïntroduceerd als uitbreiding van de strafbaarstelling in vergelijking met het begrip dragen.

Als men een wapen draagt, is men zich daarvan normaal gesproken bewust. In de parlementaire discussie kwam de wens naar voren dat niet alleen het door onbevoegden letterlijk fysiek dragen van een wapen strafbaar diende te worden gesteld, maar dat ook verboden dient te zijn en met straf dient te worden bedreigd het door onbevoegden welbewust kunnen beschikken over een wapen, dat bijvoorbeeld in een zadeltas steekt of in een rijtuig is neergelegd.¹

In art. 1 Wapenwet 1890 werd daarop het door onbevoegden op de openbare weg of op enige voor het publiek toegankelijke plaats voorhanden hebben van een wapen verboden en strafbaar gesteld. Met deze term heeft de wetgever het begrip dragen, dat bewustzijn bij de drager impliceert, willen verruimen in die zin dat ook voorwerpen die zich onder handbereik bevinden en van welke aanwezigheid men zich bewust is, onder de verbodsbepaling komen te vallen. Daarbij is dus bedoeld verdachten aan te pakken die zich van de aanwezigheid van een wapen onder hun handbereik bewust zijn. De term voorhanden hebben heeft mitsdien een subjectief karakter.

■ **Objectief, fysiek, aanwezig hebben**

Het begrip ‘aanwezig hebben’, dat in de Ow wordt gebezigd, is nog ruimer dan ‘voorhanden hebben’. Aanwezig hebben houdt in het objectief, onafhankelijk van het bewustzijn, in de machtssfeer van de verdachte fysiek aanwezig hebben.^{2,3} Indien bij de verdachte tevens integraal opzet (*dolus integralis*) of voorwaardelijk opzet (*dolus eventualis*) aanwezig is, wordt het (opzettelijk) aanwezig hebben als misdrijf aangemerkt en gelden zwaardere maximumstraffen (als vrijheidsstraf: gevangenisstraf, van langere duur). Indien uitsluitend het feitelijk, objectief, aanwezig hebben bewezen is, wordt het feit als overtreding aangemerkt (als vrijheidsstraf: hechtenis, van kortere duur).

■ **Voorhanden en aanwezig hebben in de praktijk**

In het algemeen wordt in de tenlastelegging van het OM duidelijk onderscheid gemaakt tussen voorhanden en aanwezig hebben.⁴

Het arrest van het Hof Den Bosch van 14 maart 2013, ECLI:NL:GHSHE:2013:BZ5761, is een voorbeeld waarbij het OM de terminologie ‘voorhanden hebben’ ten onrechte heeft gebruikt voor het aanwezig hebben van drugs. Het OM had onder 3 ten laste gelegd voorhanden hebben van amfetamine, enz.